

## MODELS D'ORGANITZACIÓ DE LA SALUT I PROFESSION MÈDICA A CATALUNYA I A L'ESTAT ESPANYOL\*

*Eugeni Sabaté i Muro, Xavier Cuadrat i Ciurana*

Aquesta comunicació presenta una anàlisi secundària dels resultats d'una Enquesta nacional, posant de manifest el pes de les actituds dels metges en relació a l'organització socialitzada com a la resta d'Espanya. També s'examinen les opinions sobre els models d'organització sanitària més adequats al país, així com el nivell de coneixement i identificació que tant els metges catalans com els de la resta d'Espanya tenen respecte als programes sanitaris dels diferents partits polítics. Les diferències entre els metges catalans i els altres són atribuïdes tant a l'estructura de la professió i l'inferior pes dels ingressos directes procedents de les caixes públiques, com a les repercussions de les fonts d'opinió política, enteses en termes d'hegemonia.

### 1. Introducció

Una anàlisi de les orientacions bàsiques de la professió de metge, davant l'organització sanitària, ha de començar pel nivell d'actituds envers el dilema clau de tots els sistemes d'organització sanitària: el problema de la socialització de la medicina.

En efecte, les actituds reflecteixen les experiències de la pràctica professional i, encara més, els valors i les normes, les pautes i els interessos dels individus. L'ur formació i llurs canvis estan implicats íntimament amb el sistema social, la forma i els tipus de relacions socials viscudes, i amb el corresponent sistema cultural, que projecta un concret conjunt de valors i, generalment, unes formes d'entendre la vida. Per respondre al perquè existeixen aquestes o bé aquelles actituds, cal moure's dins la complexa dinàmica social i, més enllà, dins un pla històric, que ara hom no pretén estudiar. La importància de l'anàlisi de les actituds radica que aquestes són un dels més importants factors d'explicació de les conductes. No són unes simples opinions; tenen una càrrega emotiva que va més enllà de les creences i dels coneixements que les conformen i, sobretot, una voluntat de realització de major a menor mesura.

Aquesta importància es veu confirmada pel fet que pràcticament la generalitat dels metges manifesten una actitud definida quan hom els pregunta sobre les seves preferències envers l'organització de la medicina. Només l'u per cent no contesta sobre les seves preferències. (Vegeu taula 1).

---

\* Aquesta comunicació està basada en una anàlisi secundària de les dades de l'"Encuesta Nacional a los médicos, sobre la organización sanitaria española y su posible reforma", elaborada por "Servicio de Estudios Sociológicos del Instituto de Estudios de Sanidad y Seguridad Social" (Ministerio de Trabajo, Sanidad y Seguridad Social), en què van participar els autors.

Les característiques tècniques i les mostres de l'esmentada Enquesta i els seus resultats globals són a la *Revista de Seguridad Social*, (1979), pp. 187-213. Cal advertir, però, que l'anàlisi que presentem hom no l'ha d'entendre en termes massa absoluts, per la incidència de la divisió de la mostra en la modificació de l'error mostral.

## 2. Les actituds i les opinions dels metges

2.1. Més de la meitat dels metges espanyols es manifesten partidaris de la medicina parcialment socialitzada i parcialment lliure; mentre que només un xic més de la quarta part es manifesten partidaris de la medicina totalment socialitzada, com es reflecteix en la taula 1.

**Taula 1. Actituds dels metges davant l'organització sanitària**

|                                                                            | %            |
|----------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Partidaris de la medicina totalment socialitzada                           | 26,2         |
| Partidaris de la medicina parcialment socialitzada i<br>parcialment lliure | 62,6         |
| Partidaris de la medicina lliure                                           | 10,3         |
| NS / NC                                                                    | 0,9          |
|                                                                            | 100 N (2933) |

2.2.1. Tanmateix, aquest resultat contrasten amb la imatge que cada metge té sobre les actituds dels seus col·legues envers la socialització: la meitat dels metges pensen que els seus col·legues prefereixen una organització socialitzant de la medicina (Vegeu taula 2).

**Taula 2. Actituds que els metges suposen en els seus col·legues davant l'organització sanitària**

|                                        | %            |
|----------------------------------------|--------------|
| Partidaris de la medicina socialitzada | 52,2         |
| Partidaris de la medicina privada      | 36,3         |
| NS / NC                                | 11,5         |
|                                        | 100 N (2933) |

2.2.2. La diferència entre la realitat (26,2% de partidaris de la medicina socialitzada) i la percepció d'aquesta (52,2%) és ben palesa; precisament el segon percentatge és doble del primer. Això fa suposar la presència d'uns altres factors que operin en la conformació de la imatge (grups d'opinió i líders), i, sobretot, l'existència d'una eficaç creació de l'opinió pública. Amb més raó, si tenim en compte el relatiu desconeixement dels programes sanitaris dels partits que donen suport a aquella opció, i la classe social a la qual s'adscriuen majoritàriament els metges, i de la poca consideració que del sindicalisme de classe en tenen.<sup>1</sup> Hi ha, doncs, una important *hegemonia* de les concepcions socialitzants, malgrat les condicions subjectives de la professió, poc favorables a la dita supremacia, i malgrat l'escassa penetració de les opcions polítiques i sindicals que podrien propiciar-la, com a fruit d'un aspecte més general: l'allunyament que hi ha entre la política i la professió.<sup>2</sup>

2.2.3. En efecte, un 48,3% de la professió mèdica desconeix les alternatives proposades pels programes dels partits polítics; i al dit percentatge cal afegir l'altre del 19,5% (aquells "que no s'identifiquen amb cap programa sanitari") els quals, malgrat tenir-ne coneixement, no s'acosten a la idea del tema, i això fa ben palès llur allunyament.

**Taula 3. Coneixement i identificació dels metges amb els programes sanitaris dels partits polítics**

|                                                | %           |
|------------------------------------------------|-------------|
| S'identifiquen amb els programes de l'esquerra | 14,6        |
| S'identifiquen amb els altres programes        | 7,6         |
| No s'identifiquen amb cap programa             | 19,5        |
| No coneixen els esmentats programes            | 48,3        |
| No responen                                    | 10,0        |
|                                                | 100 N(2933) |

Així, només un 22,2% s'identifica amb algun d'aquests programes: principalment (això és important) amb les alternatives defensades per les esquerres (14,6%), davant el 7,6% d'aquells que opten per altres alternatives.

2.2.4. Tanmateix, aquest allunyament no suposa una manca d'interès o l'absència d'un model-alternativa sobre l'organització sanitària que mereixi ser judicada com la més adequada a Espanya.

En efecte, només el 28,8% dels metges diuen que no tenen informació suficient, quan hom els pregunta que manifestin, d'entre els diferents models d'organització sanitària d'altres països, aquell que considerin més adequat a la nostra realitat.

**Taula 4. Models d'organització sanitària adequats a Espanya segons els metges**

|                                       | %           |
|---------------------------------------|-------------|
| Partidaris dels models socialitzants  | 18,6        |
| Partidaris dels models liberalitzants | 44,8        |
| No coneixen aquests models            | 28,8        |
| No responen                           | 7,8         |
|                                       | 100 N(2933) |

Només un 18,6% prefereixen, com a organització sanitària més adequada a Espanya, el model socialitzant, en les seves diverses variants (rus, suec, anglès, etc.); mentre que un 44,8% prefereix els models liberalitzants (americà, francès, alemany, etc.).<sup>3</sup> Una altra vegada ens sorprenem de la diferència que hi ha entre la imatge de l'actitud que els metges tenen dels seus col·legues i la realitat de les seves conviccions i opinions, sobre l'adequació dels models.

Concretament, el model francès, bàsicament assentat sobre un sistema de seguretat social, és preferit per un 35,6% dels metges. Les seves característiques són, com ja és sabut, les d'un sistema retributiu, que consisteix en un pagament per cadascun dels serveis o actes mèdics, a càrrec del propi pacient que després és rescabalat per la Caixa corresponent de la Seguretat Social, en una determinada proporció.

El model anglès, de servei públic, és preferit per un 13,7% dels metges. Es caracteritza pel seu sistema retributiu, amb una llista limitada de clients, a la qual s'hi posa una base retributiva i uns complements; és pagat íntegrament per l'Administració, que pacta els

honoraris amb aquells metges que aconseguixen concertar els seus serveis amb el National Health Service.

El model alemany ofereix un percentatge del 6,2%. Encara que bàsicament sigui un sistema de Seguretat Social, i el pagament sigui per cada servei o acte mèdic, no obstant això, aconseguix evitar en gran part els desavantatges del model francès, ja que els metges són retribuïts per les seves pròpies associacions, que integrades en cada Caixa de la Seguretat Social, concerten amb aquesta la massa global de les seves retribucions, generant una pressió professional per tal d'evitar un excés de serveis que faria més barat l'import de cadascun dels esmentats serveis o actes mèdics.

Finalment, el model suec presenta sols un 3,6% de preferències, malgrat ser un excel·lent sistema de servei públic i gratuït; és retribuït per l'Administració, segons convenis; i té la particularitat de l'exigència de la dedicació exclusiva, i de la prohibició expressa de l'exercici de la professió liberal; està combinat amb un sistema alternatiu de caràcter mutual, pagat cada servei mèdic amb càrrec del pacient, una part, i amb càrrec de la Seguretat Social, l'altra.

En tot allò que es refereix a l'elecció de metge, hom constata que tots els sistemes d'organització ofereixen la possibilitat d'elecció. Aquesta, però, en la pràctica, resta més o menys limitada, segons el sistema retributiu, o segons el tipus de servei prestat. També pot ser major o menor la possibilitat de l'exercici lliure de la professió, que, naturalment, resta més limitat quan el sector públic absorbeix la gestió directa dels serveis d'assistència.

2.3.1. Aquella *hegemonia* de les esquerres, ja alludida, té el seu origen principalment en el paper que juga el coneixement dels programes sanitaris, entre altres causes com les fonts dels ingressos i certes característiques personals, com l'edat. Cal dir que aquest coneixement afecta més les actituds socialitzants que les mixtes i les liberalitzants, tal com queda reflectit en la taula 5.

**Taula 5. Actituds dels metges segons llur coneixement dels programes sanitaris dels partits**

|                                                                         | coneixen<br>% | no coneixen<br>% |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------|------------------|
| Partidaris de la medicina totalment socialitzada                        | 31,5          | 22,5             |
| Partidaris de la medicina parcialment socialitzada i parcialment lliure | 58,9          | 65,3             |
| Partidaris de la medicina lliure                                        | 8,7           | 11,5             |
| NS / NC                                                                 | 0,9           | 0,7              |
|                                                                         | 100 N (1224)  | 100 N (1417)     |

De tots aquells que *coneixen* els programes sanitaris, un 31,5% manifesten actituds socialitzants; però de tots aquells que *no coneixen* els programes sanitaris, només el 22,5% manifesta actituds socialitzants; aquells que manifesten actituds mixtes o liberals disminueixen en més de 6 punts i gairebé 3 punts, respectivament.

2.3.2. Això, perquè els primers es troben més ben informats. (Vegeu la taula 6).

Així mentre la meitat dels que expressen actituds socialitzants, manifesten que tenen informació dels programes sanitaris dels partits, aquesta informació es redueix al 39% i al 35% quan llur actitud és més liberal.

**Taula 6. Nivell de coneixement dels programes sanitaris, segons les actituds dels metges davant l'organització de la medicina**

|                                               | %<br>socialitzants | %<br>mixtos | %<br>liberalitzants |
|-----------------------------------------------|--------------------|-------------|---------------------|
| Coneixen els programes sanitaris dels partits | 50,3               | 39,3        | 35,0                |
| No coneixen aquests programes                 | 41,6               | 50,4        | 54,1                |
| NC                                            | 8,1                | 10,3        | 10,9                |
|                                               | 100 N(767)         | 100 N(1836) | 100 N(303)          |

2.3.3. En efecte, entre aquells que diuen conèixer els esmentats programes, els qui es declaren partidaris de la medicina socialitzada es manifesten més identificats amb els programes sanitaris dels partits d'esquerra (un 56,7%), que els partidaris dels altres tipus d'organització de la medicina, tal com queda reflectit a la taula 7.

Aquí destaca el fet que més de la meitat dels que manifesten actituds mixtes o liberals, encara que coneguin els programes sanitaris dels partits, no s'identifiquen amb cap. La proporció creix quan les actituds són més liberals (fins un 60,4%), i hom pot afirmar que amplis sectors dels grups més nombrosos no troben un programa sanitari adequat a llurs actituds i conviccions.

**Taula 7. Identificació dels metges amb els programes sanitaris dels partits polítics, segons llurs actituds**

|                                                  | %<br>socialitzants | %<br>mixtos | %<br>liberalitzants |
|--------------------------------------------------|--------------------|-------------|---------------------|
| S'identifiquen amb el programes de les esquerres | 56,7               | 27,6        | 9,4                 |
| S'identifiquen amb altres programes              | 7,8                | 21,9        | 30,2                |
| No s'identifiquen amb cap programa               | 35,5               | 50,5        | 60,4                |
|                                                  | 100 N(386)         | 100 N(721)  | 100 N(106)          |

### 3. Les opinions i les actituds dels metges catalans envers els altres d'Espanya

3.1. Sorpren que, contra l'opinió general, el percentatge de metges que a Catalunya es declaren partidaris de la medicina socialitzada, sigui significativament inferior al de la resta d'Espanya.

En efecte, davant un 27,1% de la resta del país, a Catalunya només el 21,2% dels metges demostren l'esmentada preferència.

**Taula 8. Actituds dels metges de Catalunya i de la resta d'Espanya, davant l'organització sanitària**

|                                                                         | Catalunya<br>% | Resta d'Espanya<br>% |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------------|
| Partidaris de la medicina totalment socialitzada                        | 21,2           | 27,1                 |
| Partidaris de la medicina parcialment socialitzada i parcialment lliure | 65,5           | 62                   |
| Partidaris de la medicina lliure                                        | 12,3           | 10                   |
| NS/NC                                                                   | 1              | 0,9                  |
|                                                                         | 100 N(513)     | 100 N(2420)          |

3.2.1. La imatge que els metges catalans tenen de les actituds dels seus col·legues, en lògica correspondència, també disminueix.

Mentre en la resta del país un 53,1% dels metges creuen que els seus col·legues són partidaris de la medicina socialitzada, a Catalunya el percentatge baixa a un 48%, tal com queda reflectit a la taula 9.

**Taula 9. Actituds que els metges de Catalunya i de la resta d'Espanya suposen en els seus col·legues davant l'organització sanitària**

|                                        | Catalunya<br>% | Resta d'Espanya<br>% |
|----------------------------------------|----------------|----------------------|
| Partidaris de la medicina socialitzada | 48             | 53,1                 |
| Partidaris de la medicina privada      | 40,5           | 35,5                 |
| NS/NC                                  | 11,5           | 11,4                 |
|                                        | 100 N(513)     | 100 N(2420)          |

3.2.2. Tanmateix, aquests resultats no modifiquen la hipòtesi que havem apuntat sobre el fenomen de la diferència entre la realitat de les actituds existents i la imatge percebuda d'elles; sinó que un examen més acurat dels resultats fa palès que a més de mantenir l'hegemonia de les esquerres, aquella augmenta.

En efecte, si elaborem una *ratio* entre la imatge percebuda (i) i les actituds reals existents a Catalunya (a) i a la resta d'Espanya (a'), veurem com és superior la relació d'ambdues magnituds, pel que fa al cas de Catalunya.

$$\frac{i}{a} = \frac{246}{109} = 2.25$$

$$\frac{i'}{a'} = \frac{1286}{658} = 1.95$$

Això es, mentre a Catalunya, a cada partidari de la medicina socialitzada, en termes d'imatges percebuda, li correspon 2.25 partidaris suposats, en la resta del país aquesta proporció minva fins a sols 1.95.

3.2.3. Aquest índex de l'augment relatiu de l'hegemonia de les esquerres és corroborat si tenim compte de la major identificació que demostren els metges catalans amb els programes sanitaris dels partits d'esquerres.

**Taula 10. Coneixement i identificació dels metges amb els programes dels partits polítics a Catalunya i a la resta d'Espanya**

|                                                | Catalunya<br>% | Rest a d'Espanya<br>% |
|------------------------------------------------|----------------|-----------------------|
| S'identifiquen amb els programes de l'esquerra | 18             | 14                    |
| S'identifiquen amb els altres programes        | 5,8            | 7,9                   |
| No s'identifiquen amb cap programa             | 18,1           | 19,8                  |
| No coneixen els esmentats programes            | 44,6           | 49,1                  |
| No responen                                    | 13,5           | 9,2                   |
|                                                | 100 N(513)     | 100 N(2420)           |

Així, mentre a la resta del país aquesta identificació és d'un 14% de la professió, a Catalunya arriba fins el 18%, amb un nivell de desconeixement i manca d'informació de 4,5 punts menys, que senyala una major politització de la professió i, en conseqüència, un menor allunyament entre aquesta i la política.<sup>4</sup>

Les *ratios* d'identificats amb els programes sanitaris dels partits d'esquerra (ie) i dels de dretes (id), a Catalunya (C) i a la resta dels país (E) palesen encara més l'hegemonia de les esquerres:

$$C = \frac{ie}{id} = \frac{92}{30} = 3,1$$

$$E = \frac{ie}{id} = \frac{339}{191} = 1,8$$

Això és, a Catalunya existeixen 3,1 metges identificats amb els programes sanitaris de les esquerres, per cada metge identificat amb els programes de la resta dels partits; mentre a la resta d'Espanya l'esmentada proporció minva fins a sols 1,8, també favorable a les esquerres.<sup>5</sup>

3.2.4. Altrament, tant la manca d'informació —menys acusada a Catalunya que a la resta d'Espanya— com el major percentatge de partidaris dels models socialitzants es fan palesos en les opinions dels metges catalans referents al model d'organització sanitària més adequat a Espanya.

**Taula 11. Models d'organització sanitària adequats a Espanya segons els metges de Catalunya i de la resta d'Espanya**

|                                       | Catalunya<br>% | Resta d'Espanya<br>% |
|---------------------------------------|----------------|----------------------|
| Partidaris dels models socialitzants  | 21,2           | 18                   |
| Partidaris dels models liberalitzants | 46             | 44,5                 |
| No coneixen aquests models            | 23,4           | 30                   |
| No responen                           | 9,4            | 7,5                  |
|                                       | 100 N(513)     | 100 N(2420)          |

Mentre el 30% dels metges de la resta del país desconeixen els models d'organització sanitària a Catalunya la proporció minva fins el 23,4%. Són el 21,2% dels metges de Catalunya, davant el 18% de la resta del país, els que consideren més adequats a Espanya els models socialitzants, i preferentment el model anglès o de servei nacional de salut que, pel que pertoca a Catalunya, gaudeix d'una preferència del 17,5% davant el 12,9 de la resta del país.

3.3.1. El paper que juga el coneixement en la formació de les actituds, qualitativament és anàleg entre les de Catalunya i les de la resta d'Espanya, acomplint-se una altra vegada l'efecte que el coneixement dels programes afavoreix més els increments dels percentatges dels partidaris de la medicina totalment socialitzada, tal com es reflecteix a la taula 12.

**Taula 12. Actituds dels metges de Catalunya i de la resta d'Espanya segons llur coneixement dels programes sanitaris dels partits**

|                                                                         | Catalunya |             | Resta d'Espanya |             |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------|-------------|-----------------|-------------|
|                                                                         | coneixen  | no coneixen | coneixen        | no coneixen |
| Partidaris de la medicina totalment socialitzada                        | 28,8      | 16,6        | 32,1            | 23,7        |
| Partidaris de la medicina parcialment socialitzada i parcialment lliure | 62,8      | 67,2        | 58,1            | 64,9        |
| Partidaris de la medicina lliure                                        | 7         | 15,7        | 9               | 10,8        |
| NS/NC                                                                   | 1,4       | 0,5         | 0,8             | 0,6         |
|                                                                         | 100(N215) | 100(N229)   | 100(N1009)      | 100(N118)   |

En termes comparatius, però, la influència del coneixement és sensiblement superior en el cas català, que fa minvar força la proporció dels partidaris de la medicina liberal, i augmentar —també en grau major— el percentatge dels partidaris de la medicina totalment socialitzada, posant-se de manifest, una altra vegada, l'hegemonia que palesen les esquerres, a Catalunya, en termes d'efectivitat.



3.3.2. L'anàlisi anterior es veu refermada a la taula que segueix. Tanmateix, la proporció de metges que refusen a contestar, és sensiblement diferent a Catalunya, amb una tendència al creixement, segons que les actituds són més liberals, tal com es constata a la taula 13.

**Taula 13. Nivell de coneixement dels programes sanitaris, segons les actituds dels metges de Catalunya i de la resta d'Espanya davant l'organització de la medicina**

|                                                  | socialit-<br>zants | Catalunya<br>mixtos | liberalit-<br>zants | socialit-<br>zants | Resta d'Espanya<br>mixtos | liberalit-<br>zants |
|--------------------------------------------------|--------------------|---------------------|---------------------|--------------------|---------------------------|---------------------|
| Coneixen els programes<br>sanitaris dels partits | 56,9               | 40,2                | 23,8                | 49,2               | 39,1                      | 37,9                |
| No coneixen aquests programes                    | 34,9               | 45,8                | 57,2                | 42,7               | 51,4                      | 53,3                |
| NC                                               | 8,2                | 14                  | 19                  | 8,1                | 9,5                       | 8,8                 |
|                                                  | 100(N109)          | 100(N336)           | 100(N63)            | 100(N658)          | 100(N499)                 | 100(N240)           |

3.3.3. La identificació dels metges de Catalunya amb els programes sanitaris dels partits polítics, en relació amb llurs actituds, presenta unes certes diferències amb la dels seus col·legues de la resta d'Espanya, tal com es reflecteix a la taula 14.

**Taula 14. Identificació dels metges de Catalunya i de la resta d'Espanya amb els programes sanitaris que coneixen dels partits polítics, segons llurs actituds**

|                                                      | socialit-<br>zants | Catalunya<br>mixtos | liberalit-<br>zants | socialit-<br>zants | Resta d'Espanya<br>mixtos | liberalit-<br>zants |
|------------------------------------------------------|--------------------|---------------------|---------------------|--------------------|---------------------------|---------------------|
| S'identifiquen amb els programes<br>de les esquerres | 64,5               | 37,3                | 6,7                 | 55,2               | 25,4                      | 9,9                 |
| S'identifiquen amb altres<br>programes               | 1,6                | 17,9                | 26,7                | 9                  | 22,7                      | 30,8                |
| No s'identifiquen amb cap<br>programa                | 33,9               | 44,8                | 66,6                | 35,8               | 51,9                      | 59,3                |
|                                                      | 100(62)            | 100(134)            | 100(N15)            | 100(N324)          | 100(N586)                 | 100(N91)            |

Així, també els socialitzants són els que més d'identifiquen amb els programes de les esquerres (64,5%), fent-ho en una proporció notablement superior a la dels seus col·legues de la resta d'Espanya (55,2%). Cal afegir també que hom pot trobar una incoherència molt inferior en el cas dels metges catalans amb actituds socialitzants, puix que d'aquests darrers s'identifiquen amb altres programes diferents dels de les esquerres l'1,6%, davant el 9% de la resta de l'Estat. Aquesta atracció dels programes sanitaris de les esquerres també s'acompleix en el cas dels metges que manifesten actituds mixtes, puix a Catalunya són el 37,3% els que s'identifiquen amb els programes sanitaris de les esquerres, davant el 25,4% de la resta d'Espanya.

Tanmateix cal dir que hom no pot aprofundir massa en l'anàlisi d'aquesta darrera taula,

puix les bases sobre les quals s'han elaborat els percentatges són prou reduïdes i per això àdhuc els comentaris anteriors hom ha d'entendre'ls més com a indicadors d'unes determinades tendències, confirmades, per altra banda, per la resta dels resultats que hem presentat.

### 3.4. Socialització política i interès

Tanmateix, les actituds no reflecteixen sols els processos d'incidència de la major o la menor socialització política, sinó que també tradueixen els interessos personals dels individus. Una anàlisi d'aquests pot il·luminar millor la nostra consideració del cas català.

Al nostre judici, el fet que, a Catalunya, existeixi un menor percentatge de partidaris de la medicina socialitzada, en relació amb la resta d'Espanya, respon al major desenvolupament del sector sanitari privat, obrint-se així: a) unes majors possibilitats retributives als professionals, i b) una major dependència dels ingressos privats en llur exercici professional.

En efecte, mentre el 75,4% dels metges de la resta d'Espanya cobren la meitat o més de la meitat de llurs ingressos amb càrrec als pressupostos públics, a Catalunya el percentatge baixa al 70,3%.

El fenomen es fa més palès si prenem com índex el percentatge dels que cobren la totalitat dels seus ingressos amb càrrec als pressupostos públics. En aquest grup s'hi troben en major proporció les actituds socialitzants (45,7%).

Així, mentre a Espanya aquells que cobren la totalitat de llurs ingressos de les caixes públiques, són el 32,8% del total dels metges, a Catalunya només són el 23%, tal com reflecteix la taula 15.

**Taula 15. Metges de Catalunya i de la resta d'Espanya, segons el percentatge de llurs ingressos públics/privats**

|                                 | Catalunya<br>% | Rest a d'Espanya<br>% |
|---------------------------------|----------------|-----------------------|
| 0/100 ingressos públics/privats | 12,1           | 8,9                   |
| 15/85 ingressos públics/privats | 2,7            | 2,2                   |
| 30/70 ingressos públics/privats | 6,8            | 4,2                   |
| 40/60 ingressos públics/privats | 5,1            | 3,7                   |
| 50/50 ingressos públics/privats | 18,5           | 12,1                  |
| 60/40 ingressos públics/privats | 4,9            | 4,4                   |
| 70/30 ingressos públics/privats | 10,5           | 9,9                   |
| 85/15 ingressos públics/privats | 13,5           | 17,1                  |
| 100/0 ingressos públics/privats | 23             | 32,8                  |
| NS/NC                           | 2,9            | 4,7                   |
|                                 | 100(N513)      | 100(N2420)            |

El menor pes específic, doncs, del sector públic sanitari a Catalunya representa, objectivament, un grau inferior de socialització, essent percebuda aquesta com una possible causa de l'eventual reducció dels ingressos privats. Es posa en relleu que, siguin quins siguin els programes sanitaris amb què s'identifiquen o bé aquells que simplement coneixen, a Catalunya hi ha menys partidaris que les relacions entre els metges i la sanitat nacional siguin a tall de funcionaris. Per majoria, els metges catalans es manifesten a favor de fórmules contractuals, davant la resta de llurs col·legues espanyols que, també per majoria, prefereixen una relació de funcionaris.

Finalment, cal dir que el contrast ben remarcable entre les actituds i opinions dels metges davant l'organització sanitària, i les de la resta de ciutadans,<sup>6</sup> amb la dialèctica que això implica en el si d'una societat democràtica, juntament amb l'augment de l'oferta de professionals sanitaris, podrien significar l'inici d'una profunda crisi professional que només una major racionalització del sector i àdhuc la reestructuració de la mateixa professió podrien donar-li una sortida adient.

### Cloenda

Les actituds dels professionals sanitaris davant els diferents models d'organització sanitària són un dels elements, junt amb molts d'altres de diferent importància i natura, que hom ha de tenir en compte per portar a terme qualsevulla reforma de la Sanitat.

Aquesta comunicació posa de manifest les diverses actituds i opinions dels metges a Catalunya i a la resta d'Espanya sobre l'organització de la medicina i tracta dels aspectes cognoscitius de llurs actituds posant de manifest les diferències que hi ha entre les actituds pròpies i les que els metges atribueixen als seus col·legues.

En termes generals, cal dir que les diferències que hom pot trobar entre els metges de Catalunya i els de la resta d'Espanya tenen com a causes principals tant les condicions de l'exercici professional com el paper diferent de les fonts de creació de l'opinió.

De l'anàlisi que hem presentat es desprenen les següents conclusions:

- 1) A Catalunya el percentatge de metges amb una actitud favorable a la socialització de la medicina és inferior al de la resta d'Espanya.
- 2) Hi ha una considerable distància entre les actituds realment existents dels metges i aquelles que ells creuen que existeixen. Cal dir que aquesta distància hom pot considerar-la com un resultat de la presència de fonts que originen l'opinió pública. La major o menor eficàcia d'aquest procés de formació de la imatge pública s'entén com un reflex de l'*hegemonia* que les fonts exerceixen sobre el sector. En el cas de Catalunya, en tot allò que es refereix a la socialització de la medicina, malgrat ser la imatge, en termes absoluts, inferior a la que hi ha a la resta d'Espanya, hi és superior en termes d'*hegemonia*.
- 3) La valoració dels nivells de coneixement que els metges tenen de les fonts de caràcter polític (programes) i tècnic (models sanitaris) permet dir que, encara que el desconeixement dels primers sigui molt notori sobretot comparat amb els segons, ambdós presenten percentatges diferents a Catalunya, menys baixos que a la resta de l'Estat.
- 4) La repercussió del coneixement dels programes que els metges tenen és majoritàriament favorable a les esquerres, que presenten un superior percentatge d'identificació amb les seves pròpies opinions, que en el cas de Catalunya és també manifestament més alt.
- 5) Els metges amb actituds socialitzants presenten un remarcable major coneixement dels programes sanitaris dels partits polítics i una major identificació amb ells, fet que a Catalunya es mostra encara amb més intensitat.
- 6) Els metges, tant amb actituds mixtes com amb actituds liberals, presenten un coneixement escàs dels programes sanitaris dels partits i, sobretot, i això és important, majoritàriament no s'identifiquen amb cap.
- 7) Finalment, cal tenir en compte que si a Catalunya hi ha una menor proporció de metges amb actituds socialitzants, aquest fet hom ha d'explicar-lo, junt amb altres factors, pel major pes que el sector sanitari privat té en aquesta nacionalitat i, per tant, a les inferiors retribucions *directes* dels metges, a càrrec dels pressupostos públics.

Més enllà d'aquestes conclusions, la crítica, noves interpretacions i investigacions sens dubte faran possible l'aprofundiment i la confirmació o refutació de les nostres opinions.

## NOTES

- 1 L'autosuficiència dels metges, com a membres d'una classe social, es troba majoritàriament amb la classe mitjana-mitjana (61,3%), i mitjana-alta (25,5%). Només un 4,8% considera que pertany a la classe treballadora: *Revista de Seguridad Social*, 1 (1979), cit., p. 212.  
Quant al tipus de representació professional més adient amb la defensa de llurs interessos, només un 6,4% fa esment de les Centrals Sindicals de classe: *Rev. cit.*, p. 207.  
Cal afegir que aquest percentatge minva fins el 4,8%, quan hom pregunta als metges l'òrgan en què delegarien, amb preferència, la defensa de llurs interessos (Dada inèdita).
- 2 Una consideració global sobre la ideologia dels metges espanyols, vegeu-la a l'article "Los médicos españoles y su ideología profesional", d'E. MARTÍN LOPEZ, *Revista de Seguridad Social*, 2 (1979), pp. 167-220.  
Una anàlisi de la posició corporativa dels mateixos metges, vegeu-la a l'article de L. VILA LOPEZ: "Posición tradicional de los Colegios Médicos sobre el tema de la liberalización-socialización de la profesión médica", *Revista de Seguridad Social*, 5 (1980), pp. 199-218.
- 3 Per a un coneixement general de l'organització sanitària i dels serveis de la salut a Europa, vegeu: CENTRO STUDI MINISTERO DELLA SANITA, "L'organizzazione sanitaria di dieci paesi Europei" (Rapporti 3), Roma, desembre 1974. Vegeu, també, W.H.O. (Regional Office for Europe): "Health Services in Europe", Copenhaguen, 1975. Per a un bon resum més recent, d'aquesta qüestió, a nivell mundial, vegeu "National Organization of Health Services, U.S., U.S.S.R., China, Europe", a "Health Handbook", Volume II, George K. CHACKO (Ed.), pp. 201-395, North-Holland Publishing Company, Amsterdam, New York, Oxford, 1979.
- 4 També a Catalunya l'autoidentificació dels metges, com a membres d'una classe social, es troba majoritàriament amb la classe mitjana-mitjana (64,5%) i és lleugerament superior al percentatge de la resta d'Espanya, essent l'autoidentificació amb la classe mitjana-alta del 24,8% i només del 3,9% amb la classe treballadora (Dades inèdites). Quant al tipus de representació professional més adient amb la defensa de llurs interessos, no hi ha diferències gaire remarcables, puix són només un 5,3% dels metges els que esmenten les Centrals Sindicals de classe. Aquest percentatge minva fins el 3,5% quan hom pregunta als metges l'òrgan en què delegarien amb preferència la defensa de llurs interessos (Dades inèdites).
- 5 Mentre a Catalunya els metges que s'identifiquen amb els programes sanitaris de les esquerres ho fan majoritàriament amb el programa dels comunistes (el 54%), a la resta d'Espanya ho fan amb el dels socialistes (el 67,8%). Això palesa el diferent suport de l'hegemonia a l'un i a l'altre lloc (Dades inèdites).
- 6 En relació a les actituds i opinions dels espanyols davant l'organització sanitària, vegeu E. SABATÉ: "Modelos ideológicos de los españoles frente a la reforma sanitaria", *Revista de Seguridad Social*, 8 (1980), pp. 185-189.